



Глинська Н. В.,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділом дослідження проблем
кримінального процесу та судоустрою НДІ
вивчення проблем злочинності імені академіка
В. В. Сташиса НАПрН України
ORCID ID: 0000-0001-8552-445X



Кленка Д. І.,
кандидат юридичних наук,
науковий співробітник відділу
дослідження проблем кримінального
процесу та судоустрою НДІ вивчення
проблем злочинності імені академіка
В. В. Сташиса НАПрН України
ORCID ID: 0000-0001-8423-4581

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.4/17-32>

УДК 343.155

ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Анотація. Доводиться, що одним із найважливіших кримінальних процесуальних рішень є повідомлення про підозру є, яке має суттєве значення як для кримінального провадження в цілому, так і для особи, якій здійснене це повідомлення. Тому дотримання стандарту законності та обґрунтованості повідомлення про підозру має важливе значення в загальному механізмі ефективного вирішення завдань кримінального провадження, зокрема, щодо оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування. На підставі аналізу судової практики виокремлено низку проблемних питань, пов'язаних із оскарженням повідомлення про підозру під час досудового розслідування.

Метою статті є вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства щодо нормативного регулювання оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування.

Авторами проведено узагальнення судової практики щодо розгляду скарг на повідомлення про підозру під час досудового розслідування, що дозволило виділити три варіанти трактування слідчими суддями «повідомлення про підозру» як предмета оскарження: 1) предметом оскарження є лише порядок здійснення повідомлення про підозру; 2) предметом оскарження є лише повідомлення про підозру як процесуальне рішення; 3) предметом оскар-

ження є письмове повідомлення про підозру як процесуальне рішення і порядок здійснення повідомлення про підозру. Авторами підтримується думка щодо комплексного характеру поняття повідомлення про підозру. Окрему увагу приділено питанню оскарження обґрунтованості повідомлення про підозру. У статті критично оцінюється практика слідчих суддів, які відмовляють у відкритті провадження за скаргою на обґрунтованість повідомлення про підозру. За результатом аналізу доктринальних позицій та практики ЄСПЛ автори дійшли висновку про те, що обґрунтованість повідомлення про підозру може бути предметом оскарження під час досудового розслідування. Також аргументовано висновок про несвоечасність, а отже й неефективність оскарження повідомлення про підозру після спливу двох місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину та місяця із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні проступку.

На підставі проведеного дослідження авторами запропоновано внесення змін до чинного КПК з метою вдосконалення нормативної регламентації оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування.

Ключові слова: оскарження, повідомлення про підозру, обґрунтованість повідомлення про підозру, оскарження повідомлення про підозру.

Постановка проблеми. Повідомлення про підозру є одним із найважливіших кримінальних процесуальних рішень, яке має суттєве значення як для кримінального провадження в цілому, так і для особи, якій здійснене це повідомлення. З моменту повідомлення про підозру кримінальне переслідування стає персоналізованим, розпочинається стадія притягнення особи до кримінальної відповідальності (п. 14 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК)), з цього моменту в інший спосіб обраховують строки досудового розслідування (ст. 219 КПК). Особа, щодо якої прийняте це рішення, отримує статус підозрюваного та набуває процесуальних прав та обов'язків, визначених статтею 42 КПК.

Сформульована підозра встановлює межі, в рамках яких слідчий зможе найефективніше закінчити розслідування, а підозрюваний, його захисник та законний представник одержують можливість цілеспрямованіше реалізовувати функцію захисту¹. Водночас саме з моменту повідомлення особі про підозру «слідчий, прокурор набувають щодо підозрюваного додаткових владних повнова-

жень»², адже наявність у особи статусу підозрюваного є умовою для застосування щодо неї запобіжних заходів та інших заходів забезпечення кримінального провадження, які взмозі суттєво обмежити права і свободи людини. Саме тому дотримання стандарту законності та обґрунтованості повідомлення про підозру має важливе значення в загальному механізмі ефективного вирішення завдань кримінального провадження, зокрема, щодо забезпечення права особи на захист. Не випадково законодавець визначає правомірність акту повідомлення про підозру як необхідну умову для прийняття наступних за цим актом процесуальних рішень, зокрема, щодо вжиття заходів забезпечення кримінального провадження (п. 1 ч. 3 ст. 132 КПК), у тому числі при вирішенні питання про арешт майна (п. 3 ч. 2 ст. 173 КПК); обрання запобіжних заходів (ч. 2 ст. 177; п. 1 ч. 1 ст. 194 КПК); проведення окремих негласних (слідчих) розшукових дій (ч. 1 ст. 269¹ КПК).

Утім, на практиці непоодинокими є випадки як порушення процесуального порядку здійснення повідомлення особи про підозру, так і безпідставного кримінального переслідування осо-

¹ Справа № 800/536/17 (провадження № 11–589ссп18): Окрема думка (спільна) суддів Великої Палати Верховного Суду Прокопенка О. Б., Британчука В. В., Лященко Н. П., Ситнік О. М., Яновської О. Г. на постанову від 8 листопада 2018 р. <<https://sud.ua/ru/news/publication/130522-suddi-vp-vs-vislovilis-stosovno-poryadku-povidomlennya-pro-pidozru-spetssubyehtam>> дата звернення 06.08.2019.

² Там само.

би. З огляду на це послідовним кроком у нормативному посиленні захисту прав та свобод особи під час досудового розслідування є доповнення Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII пунктом 10 частину 1 ст. 303 КПК, відповідно до якого у підозрюваного, його захисника та законного представника виникає право на оскарження повідомлення слідчого, прокурора про підозру після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду із обвинувальним актом¹.

Сформована майже за рік дії нової норми правозастосовна практика виявилась неоднозначною та такою, що нерідко є протилежною за своїми висновками. Така ситуація обумовлена як наявністю певних колізій та прогалин у нормативному регулюванні інституту здійснення повідомлення про підозру, так і якістю самої норми, що відносить повідомлення про підозру до предмета судового контролю під час досудового розслідування. Зазначені та інші обставини зумовлюють необхідність наукового дослідження питання щодо нормативного забезпечення та практики оскарження повідомлення про підозру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблемні питання повідомлення особі про підозру під час досудового розслідування досліджували

Л. М. Лобойко, О. В. Капліна, М. А. Погорельський, А. Р. Туманянц, О. Г. Шило. Водночас, незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, багато практико-прикладних та наукових проблем не знайшли свого вирішення, особливо у сфері оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування.

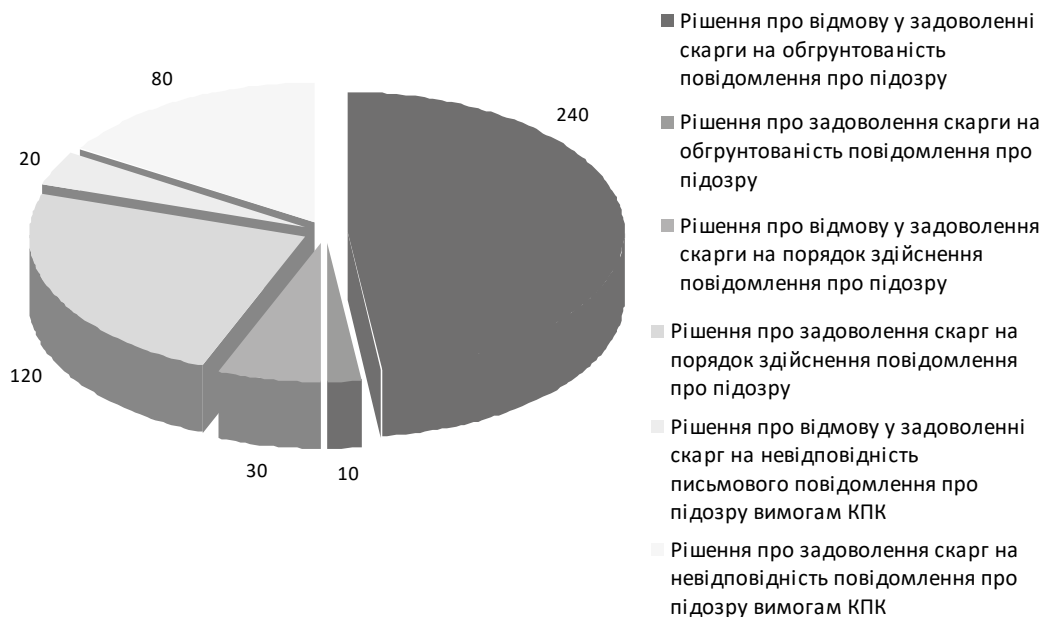
Мета статті – виокремлення напрямів удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства щодо нормативного регулювання оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. В межах проведеного дослідження нами було проаналізовано 500 ухвал слідчих суддів, прийнятих за результатом розгляду скарг на повідомлення про підозру. Висновки проведеного узагальнення можна представити наступним чином (див. діаграму 1).

Крім того, виявлено низку проблемних питань правозастосовної практики: 1) відсутність єдності судової практики щодо визначення предмета оскарження за п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК; 2) недостатній рівень якості правових норм щодо регулювання механізму оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування; 3) низька ефективність такого засобу здійснення права на захист, як оскарження повідомлення про підозру.

Таким чином, проведене узагальнення та системне тлумачення норм КПК з урахуванням правових позицій ЄСПЛ дає підстави стверджувати, що якість правової норми, що є приводом для оскарження повідомлення про підозру, є незадовільною, а це призво-

¹ Поштовхом для внесення таких змін до КПК серед іншого була неоднозначна практика розгляду скарг на бездіяльність слідчого, прокурора, що полягає у невиконанні своїх обов'язків під час повідомлення особі про підозру за п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК, за результатом яких нерідко слідчі судді своєю ухвалою скасовували повідомлення про підозру. Є низка показових ухвал слідчих суддів щодо розгляду таких скарг, в тому числі й Печерського районного суду міста Києва, зокрема справа № 757/10129/16-к від 31.03.2016, 757/43030/16-к від 08.12.2016, № 757/3848/17-к від 10.02.2017, Зарічного райсуду міста Суми по справі № 591/2880/17 від 09.08.2017, Куп'янського міськрайонного суду Харківської області по справі № 628/2720/17 від 27.10.2017, Солом'янського районного суду міста Києва по справі № 760/8372/18 від 11.04.2018, Апеляційного суду Дніпропетровської області по справі № 334/8491/18 від 31.05.2018 тощо.



Діаграма 1

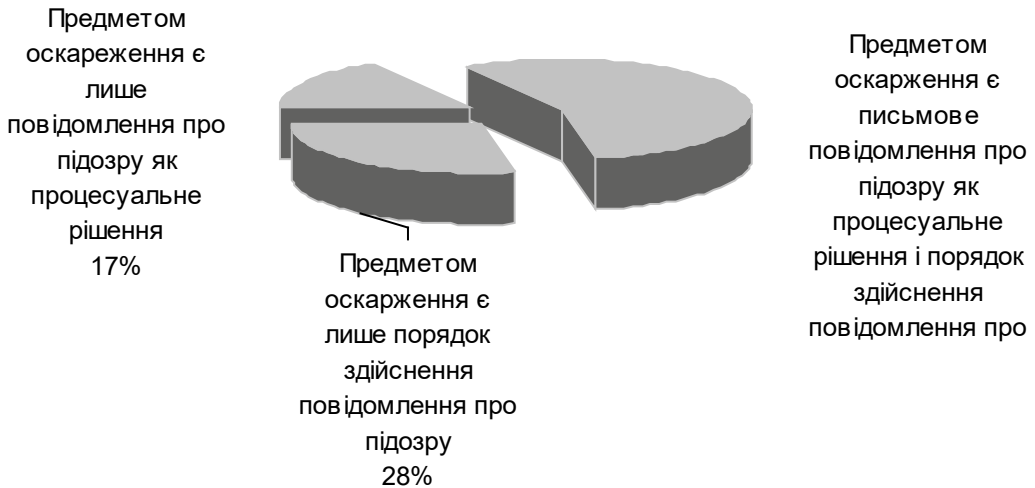
дить до неоднакового розуміння вказаної норми у правозастосовній практиці та неефективності судового контролю. На підтримку зазначеної тези вважаємо необхідним навести більш детальну аргументацію.

Як уже зазначалося, неоднакове розуміння правозастосовниками процесуальної природи інституту «повідомлення про підозру» (чи дія, чи рішення, чи дії та рішення у сукупності) пояснює різні підходи слідчих суддів до визначення предмета оскарження за п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК. Так, проведений аналіз судової практики дає змогу виокремити три варіанти трактування слідчими суддями «повідомлення про підозру» як предмета оскарження (див. діаграма 2)

Таке «різнотлумачення» поняття «повідомлення про підозру» здебільшого пояснюється неоднозначністю його законодавчого формулювання.¹

Домінуючий за результатом аналізу судової практики підхід, який зводиться до того, що повідомлення про підозру може бути оскаржене і як процесуальний документ, якщо він не відповідає вимогам КПК, і як комплекс процесуальних дій або бездіяльності, видається правильним. Оскільки поняття повідомлення про підозру становить собою комплекс процесуальних дій – нерозривне поєднання складання письмового повідомлення про підозру як процесуального рішення слідчого, прокурора та процесуальних дій у формі власне здійснення такого повідомлення, тобто

¹ При цьому слідчі судді свій підхід до бачення повідомлення про підозру пояснюють системним тлумаченням положень КПК, яке вказує на те, що «поняття «повідомлення про підозру» розуміється у законі саме як окремий процесуальний документ, а не як дія (процедура, процес), оскільки для цього законодавцем вжито інший термін «вручення повідомлення про підозру» (див. Ухвала Апеляційного суду Черкаської області від 31 січня 2019 р. справа № 712/55/19 провадження № 11-cc/793/91/19 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79568634>> дата звернення 06.08.2019). В інших випадках системний аналіз правозастосовниками приписів законодавства вказує на те, що «повідомлення про підозру є процесуальною дією органу досудового розслідування, яка полягає, зокрема, в отриманні органом досудового розслідування за його доводами достатнього обсягу доказового матеріалу для повідомлення особі про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення. Крім того, орган досудового розслідування, крім належного складання повідомлення про підозру, зобов'язаний дотриматися вимог процесуального закону щодо належного вручення особі повідомлення про підозру» (див. Ухвала слідчого судді Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 26.02.2019 провадження № 1-кц/344/769/19 <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80184994>> дата звернення 06.08.2019).



Діаграма 2

доведення прийнятого процесуального рішення до відома підозрюваного шляхом його вручення та роз'яснення підозрюваному його процесуальних прав. Твердження щодо комплексного характеру повідомлення про підозру засновується, зокрема, на тлумаченні положень, що в сукупності утворюють зміст глави 22 КПК, яка має назву «Повідомлення про підозру». Ця глава охоплює правові норми, що визначають випадки повідомлення про підозру, зміст письмового повідомлення про підозру, порядок його вручення та внесення слідчим, прокурором відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань стосовно дати та часу повідомлення про підозру, правової кваліфікації кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа. Поєднання всіх названих правових положень під єдиною назвою «Повідомлення про підозру» дозволяє дійти висновку про те, що кожне із них є елементом (складовою) кримінального процесуального інституту – повідом-

лення про підозру. При цьому вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що законодавець на нормативному рівні щодо процесуального порядку повідомлення про підозру вживає терміни «складання», «вручення» та «здійснення» повідомлення про підозру¹.

До комплексного розуміння інституту повідомлення про підозру схилиються й сучасні науковці. Так, повідомлення про підозру розглядається як комплекс процесуальних дій, які має вчинити слідчий або прокурор із метою визначення правового статусу особи, стосовно якої в сторони обвинувачення є достатньо підстав припускати, що вона причетна до вчинення кримінального правопорушення². Як влучно зазначено у вже згадуваній окремій думці суддів Великої Палати Верховного Суду «... слід розмежовувати: а) підозру як припущення про вчинення особою кримінально караного діяння; б) письмове повідомлення про підозру як процесуальне рішення; в) повідомлення про підозру як комплекс

¹ Справа № 800/536/17 (провадження № 11–589cap18): Окрема думка (спільна) суддів Великої Палати Верховного Суду Прокопенка О.Б., Британчука В.В., Лященко Н.П., Ситнік О.М., Яновської О.Г. на постанову від 8 листопада 2018 р. у <<https://sud.ua/ru/news/publication/130522-suddi-vp-vs-vislovilis-stosovno-poruyadku-povidomlennya-pro-pidozru-spetssub'yektam>> дата звернення 06.08.2019.

² Н Глинська, Л Лобойко, О Шило, 'Належні суб'єкти повідомлення про підозру судді' (2017) 43/44 *Юридичний вісник України* 17. Аналогічного підходу щодо визначення повідомлення про підозру дотримується й О.В. Капліна: О Капліна, 'Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність' (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 238–242.

процесуальних дій, який включає в себе складання та вручення повідомлення про підозру, роз'яснення процесуальних прав підозрюваного, суті підозри, внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань..... сам факт складання письмового тексту повідомлення про підозру без його безпосереднього вручення відповідною особою не може бути розцінений як виконання нею усього комплексу дій, що охоплюють поняття «здійснити повідомлення про підозру».¹

Тому системне тлумачення ст. ст. 276–279, 303 КПК дає підстави стверджувати, що оскарженню під час досудового розслідування підлягає: процесуальний документ – рішення слідчого, прокурора «повідомлення про підозру»; дії, пов'язані із врученням повідомлення про підозру, та бездіяльність слідчого або прокурора, що полягає у невиконанні обов'язків передбачених ст. 276–279 КПК.

Цей висновок має важливе значення в контексті забезпечення права особи на ефективний судовий захист від неправомірного кримінального переслідування, адже однобічний підхід до розуміння повідомлення про підозру суперечить як процесуальній природі цього інституту, так і самій суті судового контролю. Чинне кримінальне процесуальне законодавство надає особливого значення забезпеченню належної правової процедури (ст. 2 КПК) як необхідної гарантії здійснення справедливого кримінального провадження. Дотримання процесуального порядку здійснення кримінального провадження є неодмінною умовою законності результатів, здобутих за підсумком реалізації відповідної процесуальної діяльності. Відтак порушення передбаченого законом порядку здійснення повідомлення особи про

підозру унеможливорює набуття особою статусу підозрюваного. З іншого боку, саме повідомлення про підозру як процесуальне рішення слідчого, прокурора має відповідати вимогам, що ставляться до нього законом (ст. 277 КПК). Інакше здійснення повідомлення особі про підозру не може вважатися належним. Тобто ігнорування як *процедурного* (дотримання порядку повідомлення про підозру), так і *сутнісного* (якості самого повідомлення про підозру) компоненту законності при здійсненні повідомлення про підозру зводить нанівець результати процесуальної діяльності сторони обвинувачення, реалізованої з метою визначення правового статусу особи, стосовно якої є достатньо підстав припускати, що вона причетна до вчинення кримінального правопорушення. А отже й дотримання цих обох компонентів законності має бути оцінено під час судового контролю, що здійснюється з метою перевірки правомірності розпочатого кримінального переслідування такої особи. Як доречно зазначено в одному з судових рішень, «...помилкове повідомлення особі про підозру є одним з найбільш небажаних актів. Воно спричиняє не виправну шкоду правосуддю та людині, бо ніщо, мабуть, не викликає більшої образи і більш болісної душевної травми, ніж безпідставне звинувачення у злочині»².

У контексті дослідження предмета оскарження за п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК окрему увагу варто звернути на неоднозначність практики щодо вирішення питання про принципову можливість аналізу *обґрунтованості підозри*. Як було проілюстровано, найпоширенішим на практиці є оскарження обґрунтованості повідомлення про підозру, однак у 95% випадках слідчі судді відмовляють у задоволенні таких скарг.³ Отже фактич-

¹ Справа № 800/536/17 (провадження № 11–589cap18): Окрема думка (спільна) суддів Великої Палати Верховного Суду Прокопенка О., Британчука В., Лященко Н., Ситнік О., Яновської О. на постанову від 8 листопада 2018 р у справі <<https://sud.ua/ru/news/publication/130522-suddi-vp-vs-vislovilis-stosovno-poryadku-povidomlennya-pro-pidozru-spetssubyecktam>> дата звернення 06.08.2019.

² Справа № 759/4471/19 (провадження № 1-кв/759/1521/19): Ухвала слідчого судді Святошинського районного суду м. Києва від 14.03.2019 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80450230>> дата звернення 20.08.2019.

³ Свої рішення вони мотивують тим, що перевірка повідомлення про підозру з погляду обґрунтованості

но судді уникають оцінки обґрунтованості підозри під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, що безпосередньо впливає на ефективність захисту прав та законних інтересів підозрюваних. Уважаємо, що такий підхід національних судів є неправильним.

Підтримуючи необхідність перегляду повідомлення про підозру з погляду її обґрунтованості слідчим суддею, зазначимо, що хоча нормативне визначення «обґрунтованості підозри» відсутнє в КПК, утім орієнтири для його тлумачення містяться в прецедентній практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) при встановленні порушення п. 8 с. § 1 ст. 5 та § 3 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яким передбачено, що законний арешт або затримання особи мають здійснюватися «за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення».

Уперше ЄСПЛ надав визначення обґрунтованості підозри в 1990 р. у рішенні у справі «Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom», де зазначив, що термін «обґрунтована підозра» означає, що існують факти або інформація, які можуть переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення (див. рішення у справі «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства» (Fox, Campbell and Hartley v. the

United Kingdom) від 30 серпня 1990 року, п. 32, Series A, N182)¹. Ця позиція ЄСПЛ пізніше була розвинута та деталізована у низці його рішень (див. зокрема, («Selahattin Demirtaş v. Turkey», п. 161; «Ilgar Mammadov v. Azerbaijan», п. 88; «Erdagöz v. Turkey», п. 51), у тому числі й тих, що стосуються України. Так, у п. 175 рішення від 21.04.2011 у справі «Нечипорук і Йонкало проти України» термін «обґрунтована підозра» означає, що існують факти або інформація, які можуть переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення, також вимога розумної підозри передбачає наявність доказів, які об'єктивно зв'язують підозрюваного з певним злочином і вони не повинні бути достатніми, щоб забезпечити засудження, але мають бути достатніми, щоб виправдати подальше розслідування або висунення звинувачення (рішення у справі «Мюррей проти Об'єднаного Королівства» від 28.10.1994, «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства» від 30.08.1990)².

Таким чином ЄСПЛ прямо вказує, що будь-яка «обґрунтована підозра» не може бути абстрактною, вона має бути підтверджена достатньою кількістю фактичних даних, які власне і повинні переконати «об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення».³ На підставі викладеного

підозри з урахуванням положень ст. 17 КПК не входить до предмета судового розгляду, який здійснюється слідчим суддею відповідно до положень ч. 1 ст. 303 КПК на стадії досудового розслідування, а може бути лише предметом безпосереднього судового розгляду кримінального провадження судом, оскільки на стадії досудового розслідування слідчий суддя не уповноважений вдаватися до оцінки отриманих слідством доказів та порядку їх отримання, давати оцінку зібраним доказам з погляду їх допустимості, а без такої оцінки висновок щодо обґрунтованості повідомленої особі підозри неможливий (див. Ухвала слідчого судді Дзержинський районний суд м. Харкова від 25.03.2019 провадження № 1-кв/638/1391/19 <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80811132>> дата звернення 20.08.2019.

¹ Справа 'Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства': Рішення Європейського суду з прав людини у справі від 30 серпня 1999 р. <https://juriliga.ligazakon.net/analytcs/186486_obosnovannost-vedomleniya-o-podozrenii-dosudebnoe-rassledovanie> дата звернення 20.08.2019.

² Справа 'Нечипорук і Йонкало проти України' (заява № 42310/04): Рішення Європейського суду з прав людини у справі від 21 квітня 2011 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683> дата звернення 20.08.2019.

³ З'ясування критеріїв стандарту «обґрунтованість підозри» вже було предметом наукового пошуку на сторінках сучасної процесуальної літератури. З огляду на обмеженість обсягом цієї праці дозволимо погодитись із виділеними М. Погорецьким та О. Міцкан критеріями «стандарту обґрунтованості підозри», які підтверджені практикою ЄСПЛ та відповідають функційному навантаженню феномена «обґрунтованості підозри» в загальній динаміці кримінального провадження. До них, зокрема, автори відносять такі по-

можна дійти висновку, що достатність доказів на яких ґрунтується повідомлення про підозру є неодмінною складовою стандарту «обґрунтованості підозри»¹.

З огляду на це позитивної оцінки заслуговують хоча й нечисленні, втім непоодинокі випадки, коли слідчі судді чи судді приймали рішення про скасування підозри через її недостатню обґрунтованість. При цьому правозастосовники, як правило, вдаються не лише до аналізу процесуального документа повідомлення про підозру з погляду його відповідності вимогам статті 277 КПК, а й в необхідних межах – аналізу доказів з погляду їх достатності для визначення підозри як обґрунтованої².

При цьому слід додати, що в контексті обґрунтованості підозри оцінка доказів, як правило, здійснюється з огляду на їх достатність для підозри певної особи у вчиненні кримінального правопорушення, не вдаючись до оцінки їх допустимості.³ При цьому, повнота та всебічність проведеного розслідування не є тими обставинами, які мають оцінюватись слідчим суддею при з'ясу-

ванні достатності доказів, що стали підставою повідомлення особі про підозру.⁴ Водночас, зважаючи на те, що в основі законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення (а саме таким має бути кожне рішення, що приймається в перебігу провадження) полягає переконливість правозастосовника у правильності вирішення ним відповідних правових питань, суддя має право надати оцінку й допустимості доказів, що наводяться стороною обвинувачення на підтвердження висновку щодо наявності підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення. Зазначене підтверджується ч. 2 ст. 86 КПК, відповідно до якої недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилається суд при ухваленні судового рішення. Втім така оцінка не матиме обов'язкового значення для судді, що прийматиме рішення на наступних етапах провадження.

Ураховуючи, що обґрунтованість як стандарт процесуального рішення про повідомлення про підозру є оцінним критерієм, що пов'язаний із підставою при-

ложення: 1) стандарт доказування «обґрунтована підозра» вважається досягнутим, якщо фактів та інформації достатньо, аби переконати об'єктивного спостерігача в тому, що відповідна особа могла вчинити кримінальне правопорушення; 2) обґрунтованість підозри може встановлюватися тільки щодо діяння, яке підпадає під ознаки правопорушення за законом про кримінальну відповідальність; 3) обґрунтованість підозри не може встановлюватися in abstracto або ґрунтуватися на суб'єктивних припущеннях, а має підкріплюватися конкретними доказами в кримінальному провадженні; 4) стандарт доказування «обґрунтована підозра» не передбачає, що уповноважені органи мають оперувати доказами, достатніми для пред'явлення обвинувачення чи ухвалення обвинувального вироку, що пов'язано з меншою мірою ймовірності, необхідною на ранніх етапах кримінального провадження для обмеження прав особи; 5) стандарт доказування «обґрунтована підозра» має динамічний характер, тобто з плином часу така підозра в учиненні кримінального правопорушення не може бути самостійною підставою для продовжування обмеження прав особи, мають бути наведені відповідні й достатні підстави (ризик), підкріплені доказами; 6) навіть при прийнятті першого рішення про застосування стосовно особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою національні суди мають навести докази існування обґрунтованої підозри та відповідних ризиків кумулятивно (див.: Погорецький М, Міцкан О 'Обґрунтована підозра: непізнаний феномен українського кримінального процесу' <https://protocol.col.ru/ob_runtovana_pidozra_nepiznaniy_fenomen_ukrainskogo_kriminalnogo_protses> дата звернення 13.09.2019.

¹ Як правильно зазначено в ухвалі Апеляційним суду Житомирської області: «слідчий суддя при розгляді скарги на повідомлення про підозру не має повноважень вирішувати ті питання, які повинен вирішувати суд під час судового розгляду, однак зобов'язаний **перевірити чи не володіє орган досудового розслідування доказами, які спростовують відомості щодо можливої причетності особи до вчинення злочину**» (див. Ухвала Апеляційного суду Житомирської області від 05.02.2019 у справі № 296/161/19 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80066411>> дата звернення 20.08.2019.

² Справа № 154/73/19: Ухвала слідчого судді Володимир-Волинського міського суду Волинської області від 07 лютого 2019 р <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79658681>> дата звернення 20.08.2019.

³ Провадження 1-к/750/2350/19: Ухвала слідчого судді Деснянського районного суду м. Чернігова від 08 травня 2019 р <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81713865>> дата звернення 20.08.2019.

⁴ Справа № 760/3177/19: Ухвала слідчого судді Солом'янського районного суду м. Києва від 18 квітня 2019 р <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81543818>> дата звернення 20.08.2019.

йняття такого акту (ч. 1 ст. 276 КПК), вважаємо за можливе виділити *два рівня* цього стандарту. До *першого рівня* належать випадки, коли слідчому та/або прокурору вже достовірно відомо про факт учинення кримінального правопорушення певною особою: зібрані достатні докази для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення та/або щодо особи необхідно обрати один з запобіжних заходів (п. 2, 3 ч. 1 ст. 276 КПК України). До *другого* належать випадки, коли доказів ще замало, знання слідчого чи прокурора на цьому етапі ще є невизначеними, неповними, уривчастими, а висновок про вчинення кримінального правопорушення певною особою можна зробити лише на підставі того, що вона затримана на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення (п. 1 ч. 1 ст. 276 КПК України).¹

Таким чином, відповідно до підстави повідомлення особі про підозру буде відрізнятися й рівень її обґрунтованості. Якщо у другому випадку достатнім є мінімальний рівень доведеної підозри, що обумовлено ситуацією раптовості прийняття такого рішення, в першому випадку стандарт обґрун-

тованості підозри є вищим та вимагає підтвердження висновку щодо підозри особи у вчиненні конкретного кримінального правопорушення у спосіб наведення достатньої сукупності доказів. Але у будь-якому випадку виникаюча підозра – це попередній висновок про причетність особи до кримінального правопорушення, припущення, яке має бути перевірено та оцінено у сукупності зі всіма доказами перш ніж обґрунтувати в обвинувальному акті твердження про вчинення цього кримінального правопорушення конкретною особою² у кримінальному провадженні³.

У контексті дослідження оскарження обґрунтованості повідомлення про підозру не можна оминати увагою феномен так званої «суддівської солідарності», що як соціально-психологічний чинник нерідко впливає на характер суддівських рішень. Так, зокрема, відмовляючи у задоволенні скарги на повідомлення про підозру з погляду її необґрунтованості, деякі слідчі судді у своїх рішеннях зазначають, що обґрунтованість підозри встановлена судовим рішенням – ухвалою про обрання запобіжного заходу^{4, 5}.

¹ Капліна О, 'Підозра у кримінальному провадженні про підозру судді' (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 239–240.

² Капліна О, 'Підозра у кримінальному провадженні про підозру судді' (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 239–240.

³ Одним з актуальних при з'ясуванні судом обґрунтованості підозри під час її оскарження є питання, на який час має оцінюватися така обґрунтованість: на момент оскарження чи на момент процесуального оформлення підозри. Як вже зазначалось, сутнісною рисою обґрунтованості підозри є її динамічний характер – під час досудового розслідування вона або збільшується і стає підставою для складання обвинувального акту та спрямування кримінального провадження до суду або зменшується (тобто встановлюються обставини, що спростовують повідомлення про підозру), що є підставою для закриття кримінального провадження. Вважаємо, що предметом судового контролю може бути лише обґрунтованість повідомлення про підозру на момент складання та вручення цього процесуального документа. Адже завданням судового контролю в цьому випадку є перевірка дотримання прав, свобод та інтересів особи саме під час початку щодо неї кримінального переслідування у спосіб здійснення повідомлення їй про підозру відповідно до вимог закону. Якщо ж вдаватися до оцінки обґрунтованості підозри на момент оскарження, рівень якої має бути вже більш вагомим, ніж первинний, це фактично означатиме перевірку ефективності досудового розслідування, що аж ніяк не охоплюється функцією судового контролю.

⁴ Справа № 200/16544/18: Ухвала слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 08 квітня 2019 р. <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81674020>> дата звернення 20.08.2019.

⁵ Слідчий суддя Печерського районного суду м. Києва, розглянувши скаргу на повідомлення про підозру за ч. 4 ст. 190 КК, вирішив, що доводи захисту є безпідставними, оскільки сама підозра була досліджена слідчими суддями при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу. Підозра була визнана обґрунтованою, оскільки такий висновок судових органів може бути лише за умови, що сама підозра відповідає вимогам ст. 277 КПК див. Ухвала слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 08 квітня 2019 р. справа № 200/16544/18 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81674020>> дата звернення 20.08.2019.

Дійсно, як вже зазначалось, обґрунтованість підозри є предметом доказування при прийнятті низки процесуальних рішень на досудовому розслідуванні, в тому числі й при вирішенні питання про застосування запобіжного заходу. У цьому аспекті звернемо увагу на те, що характер взаємозв'язку процесуальних рішень у кримінальному провадженні є різним. В одних випадках при ухваленні процесуального рішення закон надає обов'язкового значення висновкам, що були зроблені в рішенні, яке йому передувало у часі, закріплюючи, зокрема, необхідність існування такого передуючого рішення, як обов'язкової умови для прийняття наступного за ним акту. Наприклад, постанові про оголошення підозрюваного у розшук обов'язково має передувати здійснення повідомлення такої особи про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. В інших випадках закон з огляду на різні обставини (стадійність провадження, функціональну спрямованість тощо) допускає оцінку правозастосовниками одних й тих самих обставин у межах одного провадження за своїм внутрішнім переконанням, результатом якої стають різноманітні процесуальні рішення, що вирішують свої завдання в загальному перебігу кримінального провадження (зокрема, оцінка, надана обставинам справи стороною обвинувачення в обвинувальному акті не є обов'язковою для прийняття підсумкового рішення).

З огляду на зазначене нормативне правило щодо відсутності преюдиційного значення висловлених у проміжній судовій ухвалі висновків щодо будь-яких обставин, які стосуються суті підозри, обвинувачення (ч. 1 ст. 198 КПК) вважаємо, що саме такими, відносно незалежними один від одного, є різні судові рішення, одним із елементів предмета обґрунтування яких є правомірність здійснення повідомлення про підозру: ухвала слідчого судді про застосування запобіжного заходу та ухвала, прийнята за результатом розгляду скарги на пові-

домлення про підозру. Тому висновок щодо обґрунтованості повідомлення про підозру, який міститься в ухвалі про застосування запобіжного заходу до особи, не може вважатися преюдиціальним для слідчого судді, який розглядатиме скаргу на повідомлення про підозру. Інакше кажучи, посилення та таке передуюче рішення слідчим суддею, що вирішує скаргу на повідомлення про підозру в порядку п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК, є безпідставною з погляду права та за своєю природою є суто соціально-психологічним явищем так званої підтримки судді із «сусіднього кабінету», який попередньо вже оцінював обґрунтованість підозри.

Крім того, додатковими аргументами недоцільності практики «суддівської солідарності» є наступне: різна мета та завдання судово-контрольного провадження; різні повноваження слідчого судді (встановивши факт необґрунтованості повідомлення про підозру під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу слідчий суддя не має права скасувати таке рішення); різний суб'єкт ініціювання судово-контрольного провадження.

Таким чином, викладене свідчить про розрізненість судової практики щодо вирішення скарг у порядку п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК, що, безперечно, впливає на ефективність захисту прав та законних інтересів підозрюваних. Вбачається, що причиною такої розрізненості є саме неоднакове розуміння правозастосовниками положень чинного КПК, зокрема, положення зазначеної норми, що закріплює як предмет судового контролю повідомлення про підозру.

Відсутність єдності у правозастосуванні зазначеної норми може бути індикатором необхідності додаткової алгоритмізації кримінальної процесуальної діяльності у спосіб більш детальної регламентації того правового аспекту, що неоднозначно розуміється правозастосовниками. На відміну від усунення прогалин, колізій та інших системно-структурних дефектів кримі-

нального процесуального законодавства, деталізація нормативних приписів є не індикатором його негативної характеристики, а лише своєчасним засобом корегування закону, завчасним відкликом на потреби практики шляхом надання йому властивості правової визначеності, щоб його норми були чіткими й точними, спрямованими на те, аби забезпечити постійну прогнозованість ситуацій правовідносин, що виникають¹.

З огляду на це видається необхідним нормативно деталізувати поняття «повідомлення про підозру» через закріплення в п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК як предмета оскарження «законність та обґрунтованість письмового повідомлення про підозру, а також дотримання встановленого законом порядку здійснення повідомлення особи про підозру». Таке формулювання сприятиме формуванню єдності судової практики та підвищенню ефективності захисту прав та свобод людини під час досудового розслідування.

Крім того, в контексті дослідження якості норми, закріпленої у п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК, звернемо увагу на момент, з якого законодавець допускає звернення особи за судовим захистом. Так, під час досудового розслідування підозрюваним, його захисником чи законним представником може бути оскаржене повідомлення слідчого, прокурора про підозру після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду із обвинувальним актом.

Уважаємо, що закріплення такої «відстроченої» можливості звернення до суду з метою захисту своїх прав

та законних інтересів позбавляє сторону захисту можливості реально протидіяти незаконному переслідуванню особи у кримінальному провадженні. Адже саме у перші два місяці після повідомлення про підозру в перебігу досудового розслідування активно проводяться слідчі дії, застосовуються заходи забезпечення кримінального провадження, що суттєво обмежують права та законні інтереси. До того ж слідчий може вкласитись менше ніж у двомісячний строк розслідування і закінчити його направленням кримінального провадження до суду з обвинувальним актом.

Можна констатувати, що таке законодавче закріплення п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК не відповідає ст. 13 Конвенції захисту прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), відповідно до якої кожен, чиї права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження².

Так, ЄСПЛ нагадує, що стаття 13 Конвенції гарантує доступність на національному рівні засобу захисту, здатного втілити в життя сутність прав та свобод за Конвенцією, в якому б вигляді вони не забезпечувались у національній правовій системі³. У контексті зазначеної проблеми у своїй практиці ЄСПЛ виокремлює наступні критерії ефективності засобів захисту: доступність; теоретична результативність (перспективність); адекватність; достатність; практичність; оперативність; незалежність та неупередженість національного органу при застосуванні засобу захисту. *Адекватність* розглядається як «озброєність» права людини таким матеріально-право-

¹ Доклад «О верховенстве права, утвержденный Венецианской комиссией на 86-й пленарной сессии: п. 41, 46 (Венеция, 25–26 марта 2011 года)» <[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-rus](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-rus)> дата звернення 20.08.2019.

² Конвенції захисту прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004> дата звернення 06.08.2019.

³ Т Пашук, 'Право людини на ефективний державний захист її прав та свобод' (дис канд юрид наук Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006) 90.

вим способом захисту, який припинить це порушення, якщо воно ще триває, або ж належним чином ліквідує небезпеку такого порушення, а головне – адекватно відновить порушене право. *Оперативність* означає, що засіб захисту вважатиметься ефективним лише тоді, якщо його використання призведе до *необхідного результату у розумні строки*. Якщо ж досягнення відповідного результату – захисту права людини – надмірно і безпідставно розтягується в часі, то такий засіб захисту може бути визнано неоперативним, а тому й неефективним¹. Як неодноразово відзначав ЄСПЛ, Конвенція має на меті гарантувати права, які є не теоретичними та ілюзорними, а саме практичними та здійсненими².

З огляду на викладене вважаємо за можливе дійти висновку, що передбачене законом право на оскарження повідомлення про підозру після спливу одного/двох місяців із дня повідомлення собі про підозру не є ефективним механізмом забезпечення права на захист, оскільки не відповідає таким критеріям, як адекватність та оперативність.

Критично ставлячись до нормативного закріплення порядку оскарження повідомлення про підозру, А. Б. Степанов зазначає, що передбачене скасування повідомлення про підозру, яке, нагадаємо, може мати місце не раніше двох місяців з дня вчинення цієї процесуальної дії, ставить апріорі під сумнів законність багатьох проведених за цей період процесуальних дій (наприклад, допит підозрюваного, проведення експертиз за участю підозрюваного тощо) і прийнятих процесуальних рішень (наприклад, обрання запобіжного заходу, його продовження, взагалі застосування майже всіх заходів забезпечення кримінального провадження), породжує непорозуміння щодо

обчислення строків досудового розслідування та по суті ставить під загрозу результативність подальшого досудового розслідування, а відтак – і вирішення завдань кримінального провадження³.

Цілком підтримуючи автора, вважаємо за необхідне окремо наголосити на тому, що відповідно до ч. 1 ст. 304 КПК України скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора, передбачені ч. 1 ст. 303 КПК України, можуть бути подані особою протягом десяти днів з моменту прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності. Якщо рішення слідчого чи прокурора оформлюється постановою, строк подання скарги починається з дня отримання особою її копії. Тому спостерігається певна неузгодженість між п. 10 ч. 1 ст. 303 та ч. 1 ст. 304 КПК України та залишається незрозумілим, яким чином має обчислюватися строк на подання скарги на повідомлення про підозру.

У зв'язку з цим цілком обґрунтованою вбачається необхідність внесення змін до п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, відповідно до яких положення щодо оскарження повідомлення про підозру лише після спливу одного/двох місяців з моменту повідомлення особі про підозру має бути виключене. А строк оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування повинен становити 10 днів. Уважаємо, що такий підхід до встановлення моменту, з якого виникає право на оскарження повідомлення про підозру, не тільки відповідатиме критеріям оперативності та адекватності судового контролю, а отже сприятиме підвищенню ефективності захисту прав підозрюваного, а й запобігатиме зловживанням зі сторони захисту. Адже, знаючи про певні порушення, допущені слідчим або прокурором під час повідомлення особі про підозру, підозрюваний

¹ Т Пашук, 'Право людини на ефективний державний захист її прав та свобод' (дис. канд. юр. наук, Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006) 133–135.

² Справа «Йерли проти Ірландії»: Рішення Європейського Суду у справі від 9.10.1979. <<http://www.echr.coe.int>> дата звернення 06.08.2019.

³ А Степанов, 'Співвідношення прокурорського нагляду, відомчого та судового контролю під час досудового розслідування' (дис. канд. юрид. наук Національного юридичного університету імені Я. Мудрого, 2019) 145.

або його захисник можуть свідомо затягувати оскарження такого повідомлення на максимально допустимий законом час з метою нівелювання доказового значення результатів досудового розслідування.

На окрему увагу заслуговує можливість оскарження повідомлення про підозру у вчиненні кримінального проступку. У цьому аспекті необхідно зазначити, що Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» запропоновано зміни, відповідно до яких з дня повідомлення особі про підозру досудове розслідування повинно бути закінчене: 1) протягом сімдесяти двох годин – у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або затримання особи в порядку, передбаченому ч. 4 ст. 298–2 КПК України; 2) протягом двадцяти діб – у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку у випадках, якщо підозрюваний не визнає вину або необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, або вчинення кримінального проступку неповнолітнім; 3) протягом одного місяця – у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку, якщо особою заявлено клопотання про проведення експертизи у випадку, передбаченому ч. 2 ст. 298–4 КПК України. Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 298–4 КПК

України у разі необхідності проведення додаткових слідчих і розшукових дій строк дізнання може бути продовжений прокурором до тридцяти днів. Про продовження строку дізнання прокурор виносить постанову¹. Отже, максимальний строк дізнання становитиме не більше 30 діб або 1 місяця. У зв'язку з цим право на оскарження повідомлення про підозру у вчиненні особою кримінального проступку матиме суто декларативний характер та жодним чином не може бути реалізованим. Аналогічна ситуація може виникнути у випадку закінчення слідчим досудового розслідування та спрямування обвинувального акта до суду до спливу 2 місяців передбачених п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК.

Висновки. На підставі викладеного вбачається, що п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК потребує вдосконалення. Вважаємо, що з метою захисту прав та законних інтересів особи та забезпечення правової визначеності й єдності судової практики вказану норму необхідно викласти у такій редакції: «...законність та обґрунтованість письмового повідомлення про підозру, а також дотримання встановленого законом порядку здійснення повідомлення особи про підозру – підозрюваним, його захисником чи законним представником». Відповідно, як вже зазначалося, строк подання скарги на повідомлення про підозру має обчислюватись з урахуванням правил, встановлених статтею 304 КПК.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. O verkhovenstve prava, utverzhdenniy Venetsyanskoi komysseyi na 86-i plenarnoi sessyy (Venetsyia, 25–26 marta 2011 hoda): Doklad [Rule of law report approved by the Venice Commission at the 86th plenary session (Venice, 25–26 March 2011)] <[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-rus](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-rus)> data zvernennia 20.08.2019 [in Russian].

2. Konventsii zakhystu prav liudyny ta osnovopolozhnykh svobod vid 4 lystopada 1950 r. [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 4 November 1950] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004> data zvernennia 06.08.2019 [in Ukrainian].

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України № 2617-VIII від 22.11.2018 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>> дата звернення 14.07.2019.

3. Pro vnesennia zmin do deiaikykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehoriï kryminalnykh pravoporushen: Zakon Ukrainy № 2617-VIII vid 22.11.2018 [On amendments to some legislative acts of Ukraine on simplifying the pre-trial investigation of certain categories of criminal offenses: Law of Ukraine No. 2617-VIII of 22.11.2018] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>> data zvernennia 14.07.2019 [in Ukrainian].

CASES

4. Sprava «Foks, Kempbell i Hartli proty Spoluchеноho Korolivstva»: Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi vid 30 serpnia 1999 r [Case of Fox, Campbell and Hartley v. The United Kingdom Judgment of the European Court of Human Rights of 30 August 1999] <https://jurliga.ligazakon.net/analytics/186486_obosnovannost-uvedomleniya-o-podozrenii-dosudebnoe-rassledovanie> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

5. Sprava «Nechyporuk i Yonkalo proty Ukrainy»: Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny (zaiava № 42310/04) vid 21 kvitnia 2011 r. [Case Nechiporuk and Jonkalo v. Ukraine Judgment of the European Court of Human Rights (application no. 42310/04) of 21 April 2011] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

6. Sprava «Ierly proty Irlandii»: Rishennia Yevropeiskoho Sudu z sprav liudyny vid 9.10.1979 [Case of Yerley v Ireland: Judgment of the European Court of Justice dated 9.10.1979] <<http://www.echr.coe.int>> data zvernennia 06.08.2019 [in Ukrainian].

7. Spravi № 800/536/17 (provadzhennia № 11–589sap18): Okrema dumka (spilna) suddiv Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu Prokopenka O. B., Brytanchuka V. V., Liashchenko N. P., Sytnik O. M., Yanovskoi O. H. na postanovu vid 8 lystopada 2018 r. u [Case No. 800 / 536/17 (Proceedings No. 11–589Sap18): Separate Opinion (Joint) of Judges of the Grand Chamber of the Supreme Court Prokopenko OB, Britanchuk VV, Lyashchenko NP, Sytnik OM, Yanovskaya OG on Resolution of November 8, 2018] <[tps://sud.ua/ru/news/publication/130522-suddi-vp-vs-vislovilis-stosovno-poryadku-povidomlennya-pro-pidozru-spetssubyehtam](https://sud.ua/ru/news/publication/130522-suddi-vp-vs-vislovilis-stosovno-poryadku-povidomlennya-pro-pidozru-spetssubyehtam)> data zvernennia 06.08.2019 [in Ukrainian].

8. Sprava № 712/55/19 (provadzhennia № 11-ss/793/91/19): Ukhvala Apeliatsiinoho sudu Cherkaskoi oblasti vid 31 sichnia 2019 r. [Case No. 712/55/19 (Proceedings № 11-ss / 793/91/19): Decision of the Court of Appeal of Cherkasy Oblast of January 31, 2019] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79568634>> data zvernennia 06.08.2019 [in Ukrainian].

9. Provadzhennia № 1-ks/344/769/19: Ukhvala slidchoho suddi Ivano-Frankivskoho miskoho sudu Ivano-Frankivskoi oblasti vid 26.02.2019 r [proceedings № 1-ks / 344/769/19: Decision of the Investigating Judge of Ivano-Frankivsk City Court of Ivano-Frankivsk Region dated 26.02.2019,] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80184994>> data zvernennia 06.08.2019 [in Ukrainian].

10. Sprava № 759/4471/19 (provadzhennia № 1-ks/759/1521/19): Ukhvala slidchoho suddi Sviatoshynskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 14.03.2019 [Case № 759/4471/19 (Proceedings № 1-ks / 759/1521/19): Decision of the Investigating Judge of the Svyatoshynsky District Court of Kyiv of 14.03.2019] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80450230>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

11. Provadzhennia № 1-ks/638/1391/19: Ukhvala slidchoho suddi Dzerzhynskiyi raionnyi sud m. Kharkova vid 25.03.2019 r. [proceedings № 1-ks / 638/1391/19: Decision of the Investigating Judge Dzerzhynsky District Court of Kharkiv, March 25, 2019] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80811132>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

12. Sprava № 296/161/19: Ukhvali Apeliatsiinym sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 05.02.2019 r [Case № 296/161/19 Resolution of the Court of Appeal of Zhytomyr Region of 05.02.2019] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80066411>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

13. Sprava № 154/73/19: Ukhvala slidchoho suddi Volodymyr-Volynskoho miskoho sudu Volynskoi oblasti vid 07 liutoho 2019 [Case No. 154/73/19: Decision of the investigating judge Volodymyr-Volyn city court of Volyn region of February 07, 2019] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79658681>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

14. Sprava № 591/4134/18: Ukhvala slidchoho suddi Zarichnoho raionnoho sudu m. Sumy vid 06.09.2018 [Case No. 591/4134/18: Decision of the Investigating Judge of the Zarychny District Court of Sumy dated 06.09.2018] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76372141>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

15. Provadzhennia 1-ks/750/2350/19: Ukhvala slidchoho suddi Desnianskoho raionnoho sudu m. Chernihova vid 08 travnia 2019 r [Case No. 591/4134/18: Decision of the Investigating Judge of the Zarychny District Court of Sumy dated 06.09.2018] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81713865>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

16. Sprava № 760/3177/19: Ukhvala slidchoho suddi Solomianskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 18 kvitnia 2019 r [Case No. 760/3177/19: Decision of the Investigating Judge of the Solomensky District Court of Kyiv of April 18, 2019] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81543818>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

17. Sprava № 200/16544/18: Ukhvala slidchoho suddi Babushkinskoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska vid 08 kvitnia 2019 [Case No. 200/16544/18: Decision of the Investigating Judge of the Babushkinskiy District Court of Dnipropetrovsk of April 08, 2019] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81674020>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

18. Sprava № 757/9039/19-k: Ukhvala Kyivskoho apeliatsiinoho vid 04 kvitnia 2019 r [Case No. 757/9039/19: Kyiv Appeal Judgment of 04 April 2019 in] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82000276>> data zvernennia 20.08.2019 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

JOURNAL ARTICLES

19. Hlynska N, Loboiko L, Shylo O, 'Nalezni sub'iekty povidomlennia pro pidozru suddi' [The proper subjects of the report of the judge's suspicion] (2017) 43/44 Yurydychnyi visnyk Ukrainy [in Ukrainian].

20. Kaplina O, 'Pidozra u kryminalnomu provadzheni: poniattia, oznaky, sutnist' [Suspicion in criminal proceedings: concepts, feature, essence] (2013) 1 Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].

21. Pohoretskyi M, Mitskan O, 'Obgruntovana pidozra: nepiznanyi fenomen ukrainskoho kryminalnoho protsesu' [Grounded suspicion: an unknown phenomenon in the Ukrainian criminal process] <https://protocol.ua/ru/ob_runtovana_pidozra_nepiznaniy_fenomen_ukrainskogo_krimin_lnogo_protsesu/> data zvernennia 13.09.2019 [in Ukrainian].

DISSERTATIONS

22. Pashuk T, 'Pravo liudyny na efektyvnyi derzhavnyi zakhyst yii prav ta svobod' [The human right to an effective state protection of its rights and freedoms] (dys kand yuryd nauk Lv nats univ-t im Ivana Franka, 2006) [in Ukrainian].

23. Stepanov A, 'Spivvidnoshennia prokurorskoho nahliadu, vedomchoho ta sudovoho kontroliu pid chas dosudovoho rozsliduvannia' [Correlation of Prosecutor's supervision, departmental and judicial control during the pre-trial investigation] (dys kand yuryd nauk Nats yur un-t im Yaroslava Mudroho, 2019) [in Ukrainian].

Hlynska N.,

*Doctor of Laws Science, Senior Researcher,
Head of the department of research
of problems of criminal process and judicial
system Academician Stashis SRISCP
NALS of Ukraine*

ORCID ID: 0000-0001-8552-445X

Klepka D.,

*Candidate of Law Science, Researcher
of the department of research of problems
of criminal process and judicial system
Academician Stashis SRISCP
NALS of Ukraine*

ORCID ID: 0000-0001-8423-4581

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.4/17-32>

APPEAL OF REPORT OF SUSPICION DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION

Annotation. *One of the most important criminal procedural decisions is the notice of suspicion which is essential both for the criminal proceeding as a whole and for the person to whom this message is made. Therefore, compliance with the legality and validity of the notice of suspicion is important in the general mechanism of effective solution of the tasks of criminal proceedings, in particular, regarding appealing the notice of suspicion during the pre-trial detention investigation.*

On bases of the case-law analysis, a number of issues have been highlighted in connection with the appeal of report of suspicion during the pre-trial investigation.

The purpose of the article is to cover the gaps and conflicts of the current criminal procedural legislation in the regulation of appealing the report of suspicion during the pre-trial investigation.

The authors summarized the case law on consideration of complaints about suspected reports during the pre-trial investigation, which allowed to identify 3 variants of interpretation by the investigating judges of the «suspicion report» as a subject of appeal: 1. the subject of the appeal is only the procedure for the report of suspicion; 2. the subject of the appeal is only the report of suspicion as a procedural decision; 3. The subject of the appeal is the written report of suspicion as a procedural decision and the procedure for the implementation of the report of suspicion. It is justified that the third approach is correct. The authors support the view of the complex nature of the notion of suspicion. Particular attention is paid to the issue of challenging the validity of the suspicion report. In the article the practice of investigating judges who refuse to open proceedings on a complaint about the validity of a suspected report is evaluated critically. On the basis of the practice of ECtHR, the authors conclude that the validity of a suspicion report may be may be the subject of an appeal during the pre-trial investigation in view of the insufficiency of the evidence on which it is based. In addition, it is concluded that the appeal of the suspicion report is ineffective after two months from the bottom of the report of the suspected in crime and one month after the report of the suspected in offense.

On the basis of the conducted research, the authors proposed to amend the current CPC in order to improve the regulatory framework for appealing the suspected report during the pre-trial investigation.

Key words: *appeal, suspicion report, validity of suspicion message, appeal of suspicion message.*

Стаття надійшла до редакції журналу 01.12.2019.